

Održan međubiskupijski stručni skup za vjeroučitelje na temu Transhumanizam Split, 11. ožujka 2022.

Drugi ovogodišnji međubiskupijski stručni skup za vjeroučitelje osnovnih i srednjih škola Splitsko-makarske, Zadarske, Šibenske, Hvarske i Dubrovačke nad/biskupije održan je u subotu 11. ožujka 2023. godine u Nadbiskupskom sjemeništu u Splitu u suorganizaciji Katehetskog ureda Splitsko-makarske nadbiskupije, splitske podružnice Agencije za odgoj i obrazovanje i Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Tema stručnog skupa **Transhumanizam** privukla je oko 300 vjeroučitelja iz pet južnih nad/biskupija.

Stručni skup započeo je pjesmama *Slavim te, Gospode*, J. S. Bacha i *Tebe tražim*, Š. Marovića u izvedbi novoosnovanog zbora vjeroučitelja Splitsko-makarske nadbiskupije „Sv. Anastazije“. Molitvu su priredili i predvodili: Zrinka Plenković, vjeroučiteljica u Nadbiskupijskoj klasičnoj gimnaziji don Frane Bulić u Splitu i Branimir Poljak, vjeroučitelj u Osnovnoj školi Studenci u Studencima i Osnovnoj školi Ivan Leko u Prološcu. Pozdravnu riječ i uvod u program stručnog skupa održala je prof. dr. sc. Jadranka Garmaz, predstojnica Katehetskog ureda Splitsko-makarske nadbiskupije. Zahvalila je svim nositeljima programa na spremnosti, uloženom trudu i vremenu istaknuvši da je interes za ovu vrlo aktualnu i izazovnu temu stručnog skupa potekla upravo od vjeroučitelja.

U ime suorganizatora sudionike je pozdravila Sabina Marunčić, lic. theol., viša savjetnica za vjeronauk Agencije za odgoj i obrazovanje. Osvrnuvši se na težnju čovjeka za razvojem koja postoji oduvijek, naglasila je da u suvremenom društvu sredstvo njezinog ostvarenja postaje tehnologija. Suprotstavivši stavove zagovornika i osporavatelja transhumanizma, izrazila je nadu da će sudionici stručnog skupa tijekom plenarnih izlaganja i rasprava moći bolje upoznati transhumanistički pokret, argumentirano vrednovati transhumanističku antropologiju te steći stabilan temelj za daljnje promišljanje i diskusiju o temi transhumanizma.

Potom je izv. prof. fra Šimun Bilokapić, dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu pozdravio sudionike skupa u ime suorganizatora KBF-a istaknuvši zahtjevnost ove složene, nedovršene i do kraja nedefinirane teme. Podsjetio je prisutne da se jedno od recentnijih poglavlja bioetike, tzv. posthumana bioetika bavi pitanjima manipulacije ljudskoga tijela koju omogućuju nove biotehnologije. Također, istaknuo je da stvaranje tzv. posthumanih ili transhumanih entiteta izazivaju niz ontoloških, aksioloških, antropoloških, etičkih i bioloških pitanja. Transhumanizam postaje monstruozan u mjeri u kojoj teži transformaciji ljudskog tijela u novi identitet, ustvrdio je prof. Bilokapić. Sa željom da ovaj skup aktualizira i one drevne, nepresušne i nepovredive istine o čovjeku, njegovu dostojanstvu i stvorenosti na sliku Božju, te ponudi jasan odgovor i stav Crkve na transhumanizam, prof. Bilokapić zaželio je vjeroučiteljima uspješan i ugodan rad.

Nakon suorganizatora, pozdravnu riječ uputio je vjeroučiteljima mons. Želimir Puljić, apostolski administrator Splitsko-makarske nadbiskupije. Podsjetivši prisutne kako se Crkva tijekom povijesti suočavala s raznim herezama i branila istinu pred brojnim krivovjerkama, nazvao je transhumanizam suvremenom herezom koja dovodi u pitanje sve tradicionalne, filozofske i teološke temelje na kojima počiva ljudsko društvo i ljudska vrsta. Istaknuo je kako je čovjek shvatljiv jedino u sjeni i odnosu s Onim koji ga je pozvao u život te da će ciljeve svoga postojanja čovjek najbolje ostvariti njegovanjem uravnoteženog odnosa prema Bogu, bližnjemu i prirodi. Potom je pozvao vjeroučitelje da svojim razmišljanjima, stavovima i uvjerenjima pomognu današnjim roditeljima i njihovoj djeci otkrivati istinu o njima samima kako se ne bi izgubili ili zapleli u moru zavodljivih teorija i ideologija.

Radni dio stručnoga skupa moderirala je viša savjetnica Sabina Marunčić. Prvo predavanje, pod nazivom **Problem zapadnoga društva prema Ericu Voegelinu**, održao je izv. prof. dr. sc. Nenad Malović, sveučilišni nastavnik na Katedri filozofije Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Prof. Malović je najprije predstavio životni put, a potom misao Erica Voegelina, jednog od rijetkih univerzalnih znanstvenika 20. stoljeća koji se kao politolog

usprotivio pozitivizmu i scijentizmu te naglasio čovjekovu principijelnu sposobnost i upućenost prema transcendentnom. Polazište Voegelinova antropološkog i političkog promišljanja može se sažeti u rečenici kojom započinje njegovo najmonumentalnije djelo *Order and History*: „Bog i čovjek, svijet i društvo oblikuju osnovnu zajednicu postojanja,“ istaknuo je prof. Malović. Potom je predstavio tipove reprezentacije političkih zajednica prema Voegelinu jer društvo nije samo organizacija prava i moći, nego i reprezentant jedne istine koja ga nadilazi i koja mu, ako u skladu s tom istinom organizira svoj poredak, daje smisao. Voegelin razlikuje tri tipa istine: kozmološki, antropološki i soteriološki. Soteriološki tip istine nastupa inkarnacijom Isusa Krista i predstavlja vrhunac artikulacije transcendentne istine. Važan doprinos kršćanstva je radikalna dedivinizacija svijeta tj. povijesni proces u kojem se čovjekova egzistencija u društvu iskustvom milosti transcendentnog Boga oslobodila politeizma. Suprotni proces je redivinizacija, ali ne u smislu povratka politeizmu, nego kao imanentiziranje eshatologije, što Voegelin naziva gnozom i povezuje s modernim masovnim političkim pokretima. Dvije su glavne karakteristike gnostičke moderne koje će se aktualizirati s obzirom na moderno zapadno društvo: samootkupljenje čovjeka i redivinizacija društva, a oboje se pokazuje u postavkama transhumanizma, zaključio je prof. Malović.

Nakon pauze, uslijedilo je drugo predavanje pod nazivom **O nadčovjeku transhumanizma i nadčovjeku kršćanske vjere** koje je održao dr. sc. Ivica Raguž, dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i sveučilišni nastavnik na Katedri dogmatske teologije. U prvom dijelu predavanja ukratko je predstavio europsku kulturu kao kulturu koja duguje svoj postojanje i razvoj grčko-rimskoj i osobito kršćanskoj misli o Bogu i čovjeku te ideju transhumanizma koja se pojavljuje i u jednoj i u drugoj kulturi. U drugom dijelu predavanja prof. Raguž progovorio je o transhumanizmu kao posebnosti današnje europske, tj. zapadne kulture pod vidom tehničkoga transhumanizma, dakle, transhumanizma koji je lišen svoje religijske dimenzije i koji se može razumjeti kao sekularni, a time i pervertirani oblik kršćanskoga ispravnog razumijevanja transhumanizma. Treći dio izlaganja posvetio je kršćanskom poimanju odnosa Boga i čovjeka, iz čega vidljivo da je transhumanizam duboki izričaj kršćanske vjere koja govori o odnosu Boga i čovjeka pod vidom „pobožanstvenjenja“. Istaknuo je razliku između kršćanskoga i sekularnoga transhumanizma te važnost kršćanskog transhumanizma za odgoj djece i mladih, suprotno sekularnom transhumanizmu koji u mnogo čemu može ugroziti duhovno zdravlje cijeloga društva, osobito djece i mladih.

Treće predavanje pod nazivom **Teološko vrednovanje transhumanističke antropologije** održao je preko Zoom platforme doc. dr. sc. Odilon-Gbènoukpo Singbo, sveučilišni nastavnik na Katedri teologije Hrvatskog katoličkog sveučilišta u Zagrebu. U prvom dijelu predavanja definirao je transhumanizam kao znanstveni, tehnološki, društveni, pseudo-religijski pokret koji smatra da je poželjno poboljšati ljudsku vrstu pomoću tehnologija. Za transhumaniste čovjek je u ovoj fazi svoga razvoja prepun manjkavosti koje ga ponižavaju i kojih se mora osloboditi. U drugom dijelu predavanja predstavio je četiri grane znanstveno-tehničkih dostignuća čije bi umreženje i unutarnja koordinacija trebala pomoći pobijediti bolest, razne hendikepe, starenje i u konačnici „eutanzirati“ samu smrt kako bi čovjek živio dugovječno. Riječ o tzv. NBIC tehnologijama: Nanotehnologija, Biotehnologija, Informatika, Kognitivne znanosti. U trećem dijelu predavanja doc. Singbo je istaknuo kako nas je znanstveno-tehnička civilizacija dovela na raskrižje u kojim trebamo nanovo obrazložiti temelje kršćanske antropologije, ali ne u duhu tehnofobije, niti u zanosu tehnofilije, već u trijeznom promišljanju o smjerovima koje želimo dati budućem ljudskom stanju.

Nakon obavijesti iz Katehetskog ureda i AZOO, provedena je evaluacija stručnog skupa, a prof. Jadranka Garmaz, predstojnica Katehetskog ureda sabrala je zaključke skupa te zahvalila uzvanicima, predavačima, sudionicima, kao i svima koji su ugradili svoju nit u potku ovog stručnoga skupa. Na samom kraju skupa zbor vjeroučitelja Splitsko-makarske nadbiskupije „Sv.

Anastazije“ otpjevao je tradicionalnu pjesmu *Majko ljubežljiva* sa željom da nas sve prati zagovor i majčinska zaštita Blažene Djevice Marije.

Sabina Marunčić